

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 22. junija 2016*

„Neizpolnitev obveznosti države — Direktiva 91/271/EGS — Čiščenje komunalne odpadne vode — Sodba Sodišča, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti — Neizvršitev — Člen 260(2) PDEU — Denarne sankcije — Pavšalni znesek in denarna kazen“

V zadevi C-557/14,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 260(2) PDEU, vložene 4. decembra 2014,

Evropska komisija, ki jo zastopata G. Braga da Cruz in E. Manhaeve, agenta, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeča stranka,

proti

Portugalski republiki, ki jo zastopajo L. Inez Fernandes, J. Reis Silva in J. Brito e Silva, agenti,

tožena stranka,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen (poročevalec), predsednik senata, A. Tizzano, podpredsednik Sodišča v funkciji sodnika tretjega senata, D. Šváby, J. Malenovský in M. Vilaras, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 21. januarja 2016,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 25. februarja 2016

izreka naslednjo

* Jezik postopka: portugalsčina.

Sodbo

1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj:

- ugotovi, da Portugalska republika s tem, da ni sprejela vseh ukrepov za izvršitev sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), ni izpolnila obveznosti iz člena 260(1) PDEU;
- Portugalski republiki naloži, naj Komisiji plača denarno kazen 20.196 EUR za vsak dan zamude pri izvršitvi sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), od dneva izdaje sodbe v tej zadevi do izvršitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292);
- Portugalski republiki naloži, naj Komisiji plača dnevni pavšalni znesek 2244 EUR od dneva razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), do dneva izdaje sodbe v tej zadevi ali do dneva popolne izvršitve sodbe z dne 7. maja 2009 (C-530/07, EU:C:2009:292), če se bo to zgodilo prej, in
- Portugalski republiki naloži plačilo stroškov.

Pravni okvir

- 2 Direktiva Sveta z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 26) v skladu s členom 1 ureja zbiranje, čiščenje in odvajanje komunalne odpadne vode ter čiščenje in odvajanje odpadne vode iz določenih industrijskih sektorjev. Njen cilj je varstvo okolja pred škodljivimi vplivi odvajanja komunalne odpadne vode.
- 3 V členu 2 te direktive je „komunalna odpadna voda“ opredeljena kot „odpadna voda iz gospodinjstev ali mešanica odpadne vode iz gospodinjstev s tehnološko odpadno vodo in/ali s padavinsko vodo“. Ta člen opredeljuje tudi „aglomeracijo“ kot „območje, kjer je poseljenost in/ali gospodarska aktivnost zgoščena v takšni meri, da je možno zbiranje odpadne vode in odvajanje v komunalno čistilno napravo ali končno mesto izpusta“ in „PE (populacijski ekvivalent)“ kot „organsko, biološko razgradljivo breme, ki ima petdnevno biokemijsko porabo kisika (BPK5) 60 g kisika na dan“.
- 4 Člen 4 navedene direktive določa:
- „1. Države članice zagotovijo, da bo komunalna odpadna voda, ki vstopa v kanalizacijske sisteme, pred izpustom obdelana v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku, kot sledi:
- najkasneje do 31. decembra 2000 za vse izpuste iz aglomeracij s PE, večjim od 15.000,
- [...]
3. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, opisanih [opisani] v odstavkih 1 in 2, morajo izpolnjevati ustrezne zahteve iz Priloge I. B. [...]
4. Obremenitev, izražena s PE, se izračuna na podlagi najvišje povprečne tedenske obremenitve, ki se v enem letu dovede v čistilno napravo, pri čemer se ne upoštevajo neobičajne okoliščine, kot je na primer velika količina padavin.“

5 Člen 6(2) in(4) te direktive določa:

„2. Odpadna voda iz aglomeracij s PE med 10.000 in 150.000, ki se izliva v obalne vode, in odpadna voda iz aglomeracij s PE med 2000 in 10.000, ki se izliva v estuarije, ki ležijo v območjih iz odstavka 1, se lahko obdela po postopku čiščenja, ki je manj strog kot tisti iz člena 4, če:

- se ta voda pred izpustom očisti vsaj s primarnim postopkom čiščenja, kot je določen v členu 2(7), v skladu s kontrolnimi postopki, določenimi v Prilogi I.D,
- obsežne študije pokažejo, da odvajanje teh voda ne bo škodljivo vplivalo na okolje.

Države članice Komisiji predložijo vse zadevne podatke v zvezi z zgoraj navedenimi študijami.

[...]

4. Države članice zagotovijo, da se najmanj vsaka 4 leta ponovno pregleda, ali je treba določiti nadaljnja občutljiva območja.“

6 Člen 8(5) Direktive 91/271 določa:

„V izjemnih primerih, ko je možno prikazati, da naprednejše čiščenje ne bo prineslo nobenih koristi za okolje, se odpadna voda iz aglomeracij s PE nad 150.000, ki se odvaja v manj občutljiva območja, lahko obdela po postopku čiščenja, predpisanim v členu 6 za odpadno vodo iz aglomeracij s PE med 10.000 in 150.000.

V takih okoliščinah države članice Komisiji vnaprej predložijo zadevno dokumentacijo. Komisija primer preuči in sprejme ustrezne ukrepe v skladu s postopkom iz člena 18.“

7 Priloga I k tej direktivi, naslovljena „Zahteve za komunalno odpadno vodo“, določa:

„[...]

B. Izpust iz komunalnih čistilnih naprav v sprejemne vode [...]

1. Komunalne čistilne naprave morajo biti načrtovane ali prilagojene tako, da je možno vzeti vzorec vtočne odpadne vode in iztočne prečiščene vode pred izpustom v sprejemne vode.
2. Izpusti iz komunalnih čistilnih naprav, ki so podvrženi čiščenju v skladu s členoma 4 in 5, morajo izpolnjevati zahteve iz tabele 1.

[...]“

8 Točka D Priloge I k Direktivi 91/271, naslovljena „Referenčne metode za spremljanje in vrednotenje rezultatov“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se uporablja metoda spremljanja, ki zadošča vsaj ravni spodaj opisanim zahtevam.

Lahko se uporabljajo alternativni postopki tistim, navedenim v odstavkih 2, 3 in 4, če je možno dokazati, da so dobljeni rezultati enakovredni.

[...]

2. Pretočno ali časovno sorazmerni 24-urni vzorci se zbirajo vedno v isti, dobro opredeljeni točki na iztoku in po potrebi na vtoku čistilne naprave, da bi spremljali skladnost z zahtevami za izpustno odpadno vodo, določenimi v tej direktivi.

[...]

3. Najmanjše letno število vzorcev se določi glede na velikost čistilne naprave in se jih zbira v rednih časovnih presledkih skozi celo leto:

— [...]

— PE od 10.000 do 49.999: 12 vzorcev.

[...]

4. Šteje se, da očiščena odpadna voda zadošča ustreznim vrednostim, če vzorci vode za vsak ustrezen parameter, ki se upošteva posamezno, pokažejo, da ustreza odgovarjajoči vrednosti parametra na naslednji način:

(a) za parametre, določene v tabeli 1 in členu 2(7), je največje dovoljeno število vzorcev, ki ne zadostijo zahtevam, izraženim v koncentracijah in/ali odstotku zmanjšanja v tabeli 1 in členu 2(7), določeno v tabeli 3;

[...]“

Sodba Komisija/Portugalska

9. Komisija je 9. julija 2004 na Portugalsko republiko naslovila uradni opomin, v katerem je ugotovila, da več aglomeracij na ozemlju te države članice s PE nad 15.000 ni opremljenih s kanalizacijskimi sistemi za komunalne odpadne vode, ki bi izpolnjevali zahteve iz člena 3 Direktive 91/271, niti s sistemi za čiščenje te vode, ki bi izpolnjevali zahteve iz člena 4 te direktive.
10. Ker je Komisija menila, da pojasnila, ki jih je predložila ta država članica, za 17 izmed teh aglomeracij niso bila zadovoljiva, ji je 13. julija 2005 poslala obrazloženo mnenje in jo pozvala, naj v dveh mesecih od prejema mnenja sprejme potrebne ukrepe za uskladitev z njim.
11. Portugalska republika je na to mnenje odgovorila z dopisom z dne 14. oktobra 2005.
12. Glede na to, da je bilo treba po tem odgovoru nekatere aglomeracije izključiti iz postopka ugotavljanja neizpolnitve obveznosti, medtem ko je za nekatere druge aglomeracije, navedene v prilogi k uradnemu opominu z dne 9. julija 2004, ne pa v obrazložitvenem mnenju z dne 13. julija 2005, kršitev členov 3 in 4 Direktive 91/271 še obstajala, je Komisija 4. julija 2006 izdala dodatno obrazloženo mnenje, ki se je zdaj nanašalo na 32 aglomeracij. Komisija je s tem mnenjem Portugalsko republiko pozvala, naj sprejme ukrepe, ki so potrebni za uskladitev s tem mnenjem v dveh mesecih od njegovega prejema.
13. Ker je Komisija kljub pojasnilom, ki jih je ta država članica predložila v dopisu z dne 14. septembra 2006, ocenila, da je položaj več aglomeracij glede na določbe te direktive ostal nezadovoljiv, je odločila, da pri Sodišču vložijo tožbo za ugotovitev neizpolnitve obveznosti, ki je bila predmet zadeve C-530/07.
14. Komisija je v postopku pred Sodiščem umaknila tožbo glede ugotovitve neizpolnitve obveznosti, ki po eni strani izhaja iz člena 3 Direktive 91/271 za pet izmed teh aglomeracij in po drugi strani iz člena 4 te direktive za enajst izmed teh aglomeracij, tako da se je od takrat predmet tožbe za ugotovitev neizpolnitve obveznosti nanašal na preostale aglomeracije.

- 15 Sodišče je s sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), odločilo, da Portugalska republika s tem, da aglomeracij Bacia do Rio Uima (Fiães S. Jorge), Costa de Aveiro, Covilhã, Espinho/Feira, Ponta Delgada, Póvoa do Varzim/Vila do Conde in Santa Cita ni opremila s kanalizacijskimi sistemi v skladu s členom 3 Direktive 91/271, in s tem, da komunalne odpadne vode iz aglomeracij Alverca, Bacia do Rio Uima (Fiães S. Jorge), Carvoeiro, Costa de Aveiro, Costa Oeste, Covilhã, Lizbona, Matosinhos, Milfontes, Nazaré/Famalicão, Ponta delgada, Póvoa de Varzim/Vila do Conde, Santa Cita, Vila Franca de Xira in Vila Real de Santo António niso bile obdelane v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku v skladu s členom 4 te direktive, ni izpolnila obveznosti iz členov 3 in 4 te direktive.

Predhodni postopek

- 16 Komisija je v okviru nadzora nad izvršitvijo sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), z dopisom z dne 18. junija 2009 od Portugalske republike zahtevala informacije o ukrepih, ki jih je sprejela za izvršitev te sodbe.
- 17 Ta država članica je z dopisom z dne 24. julija 2009 Komisijo obvestila o sprejetih ukrepih.
- 18 Komisija je 11. decembra 2009 od te države članice zahtevala pojasnila, na katera je zadnja z več dopisi in dodatnimi informacijami odgovorila, da je v aglomeraciji Vila Real de Santo António od leta 2009 delovala nova čistilna naprava, ampak da 30 % zbranega onesnaževalnega pretoka dejansko še ni bilo priključenega na čistilno napravo in da se bodo potrebna dela predvidoma končala konec leta 2012. V aglomeraciji Matosinhos je bil konec del za izgradnjo nove čistilne naprave najprej predviden za konec leta 2011, vendar je bilo končanje del na koncu predstavljeno na april 2013.
- 19 Portugalska republika je v več dopisih in na srečanju s službami Komisije to institucijo obveščala o razvoju dogodkov glede teh dveh aglomeracij.
- 20 Iz dopisa te države članice z dne 26. novembra 2013 glede aglomeracije Vila Real de Santo António izhaja, da je bilo končanje potrebnih del za zagotovitev priključitve na novo čistilno napravo celotnega onesnaževalnega pretoka iz aglomeracije predvideno za prvo četrletje leta 2014. Iz tega dopisa je izhajalo, da se v aglomeraciji Matosinhos zaradi pomanjkanja financiranja dela za gradnjo nove čistilne naprave še niso začela, ampak da bo v letu 2014 vložena nova zahteva za financiranje.
- 21 Ker je Komisija menila, da sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), glede dveh od 22 aglomeracij, ki so bile predmet te sodbe, in sicer glede aglomeracij Vila Real de Santo António in Matosinhos, ni bila izvršena, je vložila to tožbo.

Neizpolnitev obveznosti

Trditve strank

- 22 Komisija glede aglomeracije Vila Real de Santo António ugotavlja, da Portugalska republika kljub naporom od razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), na referenčni datum za ugotavljanje obstoja neizpolnitve obveznosti v tej zadevi, in sicer na dan 21. april 2014, ki je datum izteka roka, določenega v uradnem opominu, ki ga je Komisija poslala Portugalski republiki, komunalnih odpadnih vod iz te aglomeracije ni obdelala v sekundarnem postopku čiščenja ali primerljivem postopku v skladu s členom 4 Direktive 91/271. Iz dopisa Portugalske republike z dne 23. aprila 2014 naj bi namreč izhajalo, da so dela za popolno priključitev te aglomeracije na čistilno napravo na ta dan še potekala.

- 23 Komisija glede aglomeracije Matosinhos navaja, da obstoječa čistilna naprava omogoča le primarni postopek čiščenja odpadne vode, ki je nato po podvodnem kanalu izpuščena v morje. V zvezi s tem navaja, da se, kot izhaja iz dopisa Portugalske republike z dne 23. aprila 2014, dela za gradnjo naprave za sekundarni postopek čiščenja še niso začela, ker naj bi obstajali problemi s financiranjem, končanje teh del pa je bilo prestavljeno na leto 2017.
- 24 Dalje, Komisija trdi, da trditve, ki jih je Portugalska republika navedla v odgovoru na tožbo glede nevtipljanja primarnega postopka čiščenja komunalne odpadne vode na kakovost sprejemnih vod in glede tega, da je tako čiščenje zadostovalo za zagotovitev kakovosti vod in za preprečitev tveganja za okolje in za zdravje ljudi, niso utemeljene, ker se s temi trditvami v resnici želi izpodbijati odločitev Sodišča v sodbi z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292).
- 25 Portugalska republika na splošno trdi, da je bila ta sodba v zelo velikem delu izvršena.
- 26 Portugalska republika glede aglomeracije Vila Real de Santo António pojasnjuje, da potekajo trije projekti za priključitev sistemov odvodnjavanja. Prvi se nanaša na sistem odvodnjavanja na zahodu občine Vila Nova de Cacela in na prenosno omrežje do čistilne naprave za komunalne vode, ki bi morala biti priključena novembra 2014. Drugi projekt se nanaša na priključitev sistemov odvodnjavanja obal te aglomeracije na sistem za zbiranje in prenos iztočne vode do čistilne naprave, ki bi moral biti končan februarja 2015. Tretji projekt se nanaša na priključitev sistemov odvodnjavanja osrednjega območja mesta te aglomeracije na sistem za zbiranje in prenos iztočne vode do naprave za čiščenje odpadne vode.
- 27 Portugalska republika je v odgovoru na tožbo navedla, da je dokončanje tretjega projekta že zelo napredovalo. Ta država članica je v dupliki navedla, da je bila priključitev iztokov na napravo za čiščenje odpadne vode, ki deluje od leta 2009, končana 11. aprila 2015, o čemer so bile obveščene službe Komisije.
- 28 Portugalska republika v zvezi z aglomeracijo Matosinhos po eni strani trdi, da obstoječi postopek primarnega čiščenja zadostuje za zagotavljanje kakovosti vode in za preprečevanje tveganja za okolje in zdravje ljudi, zato neobstoj sekundarnega postopka čiščenja ne vpliva na kvaliteto sprejemne vode. Iztoki očiščene odpadne vode v tej aglomeraciji se namreč niso odvajali v jezera ali reke, ampak v zelo nemirno morje z visoko vsebnostjo soli in z močnim morskim tokom.
- 29 Ta država članica v zvezi s tem trdi, da položaj v aglomeraciji Matosinhos spada v člen 8(5) Direktive 91/271. Na podlagi tega člena se lahko v izjemnih primerih in v obalnih aglomeracijah, ki se obravnavajo kot manj občutljiva območja, izpusti komunalne odpadne vode obdelajo po manj strogih postopkih.
- 30 Portugalska republika trdi, da se z obstoječim primarnim postopkom čiščenja odpadne vode zmanjša kemijska in biokemijska poraba kisika za povprečno od 42 do 43 %, kar ustreza več kot dvojni vrednosti 20 %, ki jo zahteva ta direktiva.
- 31 Ta država članica v zvezi s tem trdi, da je zdaj delujoča naprava za čiščenje odpadne vode priključena na podvodno napeljavo, po kateri gre voda iz primarnega postopka čiščenja približno 2 km od obale v Atlantski ocean, zato ta odpadna voda ne vpliva na kakovost obalnih vod. Izvesti naj bi bilo treba le še nekaj prilagoditev, ki se nanašajo le na gradnjo infrastrukture za zagotovitev ustajljene kakovosti te vode.
- 32 Portugalska republika se sklicuje tudi na redno opravljene analize kopalne vode na območju te aglomeracije, ki naj bi potrjevale njeno „odlično“ kakovost. V teh okoliščinah naj ne bi bilo potrebe po domnevi, da obstaja tveganje za zdravje prebivalcev ali za turistični sektor.

- 33 Ta država članica po drugi strani trdi, da čeprav so bili sprejeti potrebni ukrepi za uskladitev z določbami 4 Direktive 91/271, so težave s financiranjem ovirale gradnjo čistilne naprave. V letih 2008 in 2011 naj bi bili tudi objavljeni javni razpisi, ampak okoliščine višje sile naj bi preprečile nadaljevanje projekta gradnje te naprave.
- 34 Portugalska republika dodaja, da so v vsakem primeru pogoji v zvezi z gradnjo naprave za čiščenje odpadne vode, ki bo omogočala sekundarni postopek čiščenja te vode, zdaj izpolnjeni in da je rešeno vprašanje potrebnega financiranja tega projekta, o čemer naj bi bila Komisija obveščena. V zvezi s tem naj bi Portugalska republika tej instituciji predložila časovni načrt poteka gradbenih del, ki naj bi se začela v prvem polletju leta 2016, medtem ko je bil začetek celotnega obratovanja naprave predviden za drugo polletje leta 2019.

Presoja Sodišča

- 35 Pri ugotavljanju, ali je Portugalska republika sprejela vse potrebne ukrepe za uskladitev s sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), je treba preveriti, ali je ta država v celoti upoštevala člen 4 Direktive 91/271; natančneje, ali je zadevni aglomeraciji opremila z napravami za čiščenje komunalnih odpadnih vod, ki izpolnjujejo zahteve iz tega člena.
- 36 Glede postopka neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 260(2) PDEU je treba kot referenčni datum za presojo obstoja te neizpolnitve obveznosti uporabiti dan izteka roka, določenega v uradnem opominu, ki je bil izdan na podlagi te določbe (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 37 Kot je bilo navedeno v točki 22 te sodbe, je Komisija v tej zadevi Portugalski republiki poslala uradni opomin v skladu s postopkom iz člena 260(2) PDEU, zato je referenčni datum, ki je naveden v prejšnji točki te sodbe, dan izteka roka, ki je določen v tem opominu, in sicer 21. april 2014.
- 38 Ni pa sporno, da na ta dan aglomeraciji Vila Real de Santo António in Matosinhos še nista bili opremljeni z napravami za čiščenje komunalne odpadne vode v skladu s členom 4 te direktive.
- 39 Iz izjav Portugalske republike izhaja, da 21. aprila 2014 v aglomeraciji Vila Real de Santo António še ni bila nameščena naprava za čiščenje komunalne odpadne vode. Portugalska republika je Komisijo z dopisom z dne 23. aprila 2014 obvestila, da se gradbena dela za naprave za čiščenje komunalne odpadne vode, ki omogoča sekundarni postopek čiščenja teh vod, v aglomeraciji Matosinhos še niso začela.
- 40 S trditvami Portugalske republike glede zadnjenavedene aglomeracije glede nevpilvanja primarnega postopka čiščenja komunalne odpadne vode na kakovost sprejemnih vod in glede tega, da tako čiščenje zadostuje za zagotovitev kakovosti teh voda in preprečitev tveganja za okolje in za zdravje ljudi, se v resnici želi izpodbijati odločitev Sodišča v sodbi z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in jih zato ni mogoče sprejeti.
- 41 Glede argumentacije Portugalske republike v zvezi s težavami, s katerimi naj bi se ta država članica srečala pri izvršitvi sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), je treba opozoriti, da se država članica ne more sklicevati na nacionalne določbe, prakso ali položaje, ki izhajajo iz njene notranje ureditve, da bi upravičila nespoštovanje obveznosti iz prava Unije, zato s tako argumentacijo ni mogoče uspeti (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 42 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Portugalska republika s tem, da ni sprejela vseh ukrepov, potrebnih za izvršitev sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (EU:C:2005:592), ni izpolnila obveznosti iz člena 260(1) PDEU.

Denarne sankcije

Denarna kazen

Trditve strank

- 43 Komisija je na obravnavi na Sodišču trdila, da je glede aglomeracije Vila Real de Santo António – v nasprotju s trditvami Portugalske republike, da je ta država članica sprejela vse potrebne ukrepe za popolno izvršitev sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292) – skladnost delovanja čistilne naprave v tej aglomeraciji s členom 4 Direktive 91/271 mogoče zagotoviti le, če se v obdobju enega leta izvedejo ustrezne analize odpadne vode na podlagi vzorcev, zbranih pred izpustom te vode, in se po tem datumu izkaže, da je sekundarni postopek čiščenja te vode v skladu z zahtevami iz te direktive. Komisija je menila, da morajo ti izpusti izpolnjevati zahteve iz točke B Priloge I k tej direktivi. Komisija trdi tudi, da je treba spoštovati referenčne metode za zagotovitev nadzora in vrednotenje rezultatov, kot so določene v točki D te priloge, ki določa minimalno število letnih vzorcev, ki jih je treba odvzeti in jih glede na velikost čistilne naprave šteti kot reprezentativne.
- 44 V tej zadevi pa ni prišlo do izvedbe teh ukrepov.
- 45 Komisija v skladu s členom 260(2) PDEU in na podlagi sporočila z dne 13. decembra 2005, naslovljenega „Izvajanje člena [260 PDEU]“ [SEC(2005) 1658], ki ga je posodobila s sporočilom z dne 17. septembra 2014, z naslovom „Posodobitev podatkov, ki se uporabljajo za izračun pavšalnih zneskov in denarnih kazni, ki jih Komisija predlaga Sodišču v okviru postopkov za ugotavljanje kršitev“ [C(2014) 6767 final] (v nadaljevanju: Sporočilo iz leta 2005), Sodišču predlaga, naj zadevno neizvršitev sankcionira tudi z naložitvijo plačila denarne kazni.
- 46 Na podlagi točke 6 Sporočila Komisije iz leta 2005 ta institucija znesek denarne kazni določi na podlagi treh meril, in sicer teže kršitve, njenega trajanja in potrebe po zagotovitvi odvratilnega učinka same kazni.
- 47 Komisija glede teže ugotovljene kršitve najprej poudarja pomembnost pravil Unije, ki so predmet kršitve, in, drugič, posledice te kršitve na splošne in posamezne interese, kot so med drugim varstvo okolja in zdravja ljudi, ohranjanje in izboljšanje kakovosti sprejemne vode in z njimi povezanih vodnih ekosistemov ali izvajanje rekreativnih dejavnosti, povezanih s temi ekosistemi. Komisija, tretjič, kljub priznanju obstoja olajševalnih okoliščin zaradi napredka te države članice ugotavlja tudi obstoj oteževalnih okoliščin, ki izhajajo iz neuskladitve s členom 4 Direktive 91/271 po izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju in v sodbi z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), jasnosti kršenih določb, nespoštovanja zaporednih časovnih načrtov, ki so jih portugalski organi pošiljali Komisiji, in nazadnje iz ponavljajočega se kršitvenega ravnanja te države članice glede spoštovanja prava Unije v sektorju, v katerem so posledice na zdravje ljudi in na okolje posebno pomembne.
- 48 Glede na vse te ugotovitve Komisija meni, da je treba uporabiti koeficient teže kršitve 3 na lestvici od 1 do 20, določeni v Sporočilu iz leta 2005.
- 49 Komisija glede trajanja kršitve trdi, da je bila odločitev o začetku tega postopka sprejeta 16. oktobra 2014, kar je 65 mesecev po razglasitvi sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in sicer 7. maja 2009, kar upravičuje uporabo največjega koeficienta 3.
- 50 Glede koeficienta v zvezi s plačilno zmožnostjo države članice, ki je v postopku, Komisija opozarja, da je v Sporočilu iz leta 2005 določeno, da je tako imenovan faktor „n“ za Portugalsko republiko 3,40.

- 51 Komisija trdi, da je v skladu s formulo, ki je navedena v tem sporočilu, dnevna denarna kazen enaka enotni pavšalni osnovi v višini 660 EUR, pomnoženi s koeficientom teže, koeficientom trajanja in s faktorjem „n“. V tem primeru Komisija zato predlaga dnevno denarno kazen v višini 20.196,00 EUR (660 EUR x 3 x 3 x 3,40).
- 52 Ta institucija predlaga, naj se uporabi dnevna denarna kazen, ki se zmanjšuje, njen dejanski znesek pa se izračuna vsakih šest mesecev, tako da se celotni znesek, ki se nanaša na vsako od teh obdobj, zniža za odstotek, ki ustreza deležu PE aglomeracij, ki so svoje naprave uskladile z zahtevami iz člena 4 Direktive 91/271, v primerjavi s PE aglomeracij, ki takih sistemov na dan razglasitve te sodbe niso imele.
- 53 Na podlagi podatkov, s katerimi je Komisija razpolagala pred vložitvijo te tožbe, je bilo vseh PE aglomeracij, ki niso imele čistilnih naprav v skladu s členom 4 te direktive, 321.950. To celotno število naj bi se razdelilo med dve zadevni aglomeraciji, in sicer 34.950 za aglomeracijo Vila Real de Santo António in 287.000 za aglomeracijo Matosinhos.
- 54 Portugalska republika trdi, da niti teža, niti trajanje kršitve, niti njeno sodelovanje in skrbnost, ki ju je izkazala med postopkom, niti napredek pri izvršitvi sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), ne upravičujejo tako visoke denarne kazni. Ta država članica zato nasprotuje metodi izračuna predlaganih zneskov. Portugalska republika meni, da je denarna kazen, ki jo predlaga Komisija, previsoka in preveč nesorazmerna glede na težo kršitve, katere vplivi na okolje naj bi bili zgolj hipotetični. Ta država članica zavrača trditve Komisije glede teže kršitve. Kot je bilo navedeno v točki 27 te sodbe, Portugalska republika glede aglomeracije Vila Real de Santo António trdi, da je bila priključitev iztočne vode na napravo za čiščenje odpadne vode, ki deluje od leta 2009, končana 11. aprila 2015, o čemer so bile obveščene službe Komisije. Zato naj domnevna neizpolnitev obveznosti glede aglomeracije Vila Real de Santo António ne bi več obstajala, saj je bila sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), v tem delu v celoti izvršena.
- 55 Glede aglomeracije Matosinhos je po mnenju te države članice treba, ker se domnevna neizpolnitev obveznosti nanaša na izvedbo del, ki so potrebna za povečanje naprave za čiščenje odpadne vode zaradi sekundarnega postopka čiščenja, v zadevnem obdobju, povečanem za dodatno leto, upoštevati napredek teh del, da se lahko preveri delovanje te naprave glede na zahteve iz člena 4 Direktive 91/271. Zato naj bi bilo obdobje, ki je potrebno za izvedbo del, štiri leta, torej obdobje treh let povečano za dodatno leto zaradi morebitnih nepredvidljivih dogodkov. Celotno štiriletno obdobje bi bilo mogoče razdeliti v osem faz, za vsako izmed njih pa bi se uvedel nadzor preverjanja napredovanja del na tej napravi z namenom začetka njenega delovanja.
- 56 Ker naj bi bili, prvič, v aglomeraciji Vila Real de Santo António cilji priključitve na napravo za sekundarni postopek čiščenja takrat v celoti doseženi, drugič, v aglomeraciji Matosinhos naj bi se nujna dela za ohranjanje odlične stopnje kakovosti obalnih vod začela in nadaljevala, in, tretjič, od 22 aglomeracij iz sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), naj bi se jih 21 uskladilo, se ne bi smel uporabiti koeficient, višji od 1 na lestvici od 1 do 20 iz Sporočila iz leta 2005.
- 57 Portugalska republika poleg tega vztraja pri tem, da se je zelo trudila, da bi popolnoma izvršila obveznosti iz sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in poleg tega poudarja stalno sodelovanje portugalskih organov s službami Komisije.
- 58 Poleg tega bi bilo treba upoštevati obseg, v katerem je bila ta sodba že izvršena. Kljub upoštevanju časa, ki je pretekel od razglasitve te sodbe, naj merilo glede trajanja kršitve ne bi bilo upoštevno glede 90 % aglomeracij iz sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292). Zato bi bilo legitimno, da bi se ta položaj glede na preostanek del, ki ji je treba še izvesti za uskladitev s to sodbo, upošteval pri ponderiranju, ki ga izvede Sodišče, tako da to ponderiranje ne preseže 10 % koeficienta 3, katerega uporabo zahteva Komisija, zaradi česar ponderirana vrednost tega merila ni višja od 1.

59 Dalje naj bi bila glede na okoliščine te zadeve ta denarna kazen nesorazmerna tudi glede na plačilno zmožnost Portugalske republike. Poleg tega naj bi bil tudi faktor „n“, ki se nanjo nanaša, vprašljiv glede na prehodni konjunktorni položaj v tej državi članici, ki je posledica finančne krize držav evrskega območja, saj izvedba javnih del zahteva obsežne javne naložbe. Zato Portugalska republika Sodišču prepušča morebitno ponovno presojo tega koeficienta, pri čemer meni, da bi moralo ob upoštevanju dejstva, da je bila sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), več kot 90-odstotno že izvršena, ta koeficient začasno znižati.

60 Če bi Sodišče ugodilo zahtevi te države članice, da izvede ponderiranje koeficientov teže in trajanja ter faktorja „n“ v zvezi z njeno plačilno zmožnostjo, bi bilo treba dnevno denarno kazen torej izračunati po tej formuli: $660 \text{ EUR} \times 1 \times 1 \times 3,40 = 2244$ deljeno z 287.000 PE, kar znaša 0,007 EUR/na dan na enoto PE.

Presoja Sodišča

61 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je naložitev denarne kazni načeloma utemeljena le, če neizpolnitev obveznosti, ki izhaja iz neizvršitve predhodne sodbe, traja do presoje dejanskega stanja s strani Sodišča (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 47 in navedena sodna praksa).

62 Glede aglomeracije Vila Real de Santo António je treba navesti, da je, kot je bilo navedeno v točkah 27 in 54 te sodbe, Portugalska republika na obravnavi na Sodišču razložila, da so bila potrebna dela glede čistilne naprave končana 11. aprila 2015 in da je bilo Komisiji predloženih več vzorcev, ki izkazujejo učinkovitost sekundarnega postopka čiščenja komunalne odpadne vode v obdobju med aprilom in novembrom 2015, ki zajema tudi turistično obdobje, ko so te vode močno onesnažene. V zvezi s tem Komisija ni nasprotovala trditvi države članice zlasti glede skladnosti tako predloženih vzorcev z zahtevami iz člena 4 Direktive 91/271.

63 V teh okoliščinah Sodišče meni, da je Portugalska republika glede aglomeracije Vila Real de Santo António izkazala, da je odvzemala vzorce v rednih časovnih presledkih od aprila 2015 in da odpadna voda iz naprave za čiščenje odpadnih vod izpolnjuje zahteve iz člena 4(3) te direktive, zato tej državi članici v zvezi s to aglomeracijo ni treba naložiti denarne kazni, namenjene za zagotovitev uskladitve s sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292).

64 Iz izjav Portugalske republike izhaja, da glede aglomeracije Matosinhos sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), na dan obravnave na Sodišču ni bila popolnoma izvršena.

65 V teh okoliščinah Sodišče meni, da je naložitev plačila denarne kazni Portugalski republiki ustrezen finančni način, da se jo spodbudi k sprejetju potrebnih ukrepov za odpravo ugotovljene neizpolnitve obveznosti in da se zagotovi popolna izvršitev sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292).

66 Vendar ni mogoče *a priori* izključiti, da bi bila na dan razglasitve te sodbe sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), popolnoma izvršena. Tako je treba denarno kazen naložiti le, če bi neizpolnitev obveznosti na dan te razglasitve še obstajala (glej po analogiji sodbo z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 50 in navedena sodna praksa).

67 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba denarno kazen določiti glede na stopnjo potrebnega prepričevanja, da država članica kršiteljica izvrši sodbo glede neizpolnitve obveznosti in spremeni svoje ravnanje ter odpravi očitano kršitev (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 51 in navedena sodna praksa).

- 68 Sodišče pri izvrševanju pooblastila za odločanje po prostem preudarku na tem področju določi denarno kazen tako, da je ta po eni strani prilagojena okoliščinam in po drugi sorazmerna z ugotovljeno kršitvijo in s plačilno zmožnostjo zadevne države članice (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 69 Predlogi Komisije v zvezi z denarno kaznijo zato Sodišča ne zavezujejo in so zgolj koristna oporna točka. Prav tako smernice, kot so tiste v sporočilih Komisije, za Sodišče niso zavezujoče, temveč prispevajo k zagotovitvi preglednosti, predvidljivosti in pravne varnosti v zvezi z ravnanjem Komisije, ko ta institucija Sodišču daje predloge. V okviru postopka, ki poteka na podlagi člena 260(2) PDEU in ki se nanaša na neizpolnitev obveznosti, ki je država članica ni odpravila, čeprav je bila ta neizpolnitev obveznosti ugotovljena že s prvo sodbo, izdano na podlagi člena 226 ES ali člena 258 PDEU, mora namreč Sodišče ohraniti prosto presojo pri določitvi denarne kazni v znesku in obliki, za katero meni, da je ustrezna za spodbuditev te države članice k prenehanju neizvrševanja obveznosti, ki izhaja iz te prve sodbe Sodišča (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 70 Pri določitvi zneska denarne kazni so temeljna merila pri presoji, ki jih je treba upoštevati za zagotovitev prisilne narave denarne kazni z namenom enotne in učinkovite uporabe prava Unije, načeloma stopnja teže kršitve, trajanje kršitve in plačilna zmožnost zadevne države članice. Za uporabo teh meril je treba upoštevati zlasti posledice neizvršitve za zasebne in javne interese ter obstoječo nujnost, da se zadevno državo članico prisili v to, da izpolni svoje obveznosti (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 54 in navedena sodna praksa).
- 71 Na prvem mestu, glede teže kršitve je treba opozoriti, da je cilj Direktive 91/271 varstvo okolja. Neobstoj ali nezadostnost zlasti naprav za čiščenje komunalne odpadne vode ima lahko škodljive posledice na okolje in jih je treba šteti kot zelo resne (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 72 Poleg tega je treba glede zmanjšanja kemijske in biokemijske porabe kisika, ki ga navaja Portugalska republika, navesti, da kot je generalna pravobranilka navedla v točki 63 sklepnih predlogov, orientacijskih vrednosti te direktive ta država članica še vedno ni dosegla, saj ta direktiva za sekundarni postopek čiščenja določa zmanjšanje kemijske porabe kisika za najmanj 75 % in biokemijske porabe kisika za od 70 do 90 %, medtem kot ta država članica navaja le 20-odstotno zmanjšanje kemijske porabe kisika.
- 73 Poleg tega, čeprav iz podatkov, ki jih je predložila Portugalska republika, izhaja, da je kakovost kopalne vode na večini območij plaž v aglomeraciji Matosinhos „odlična“, je res tudi, da je bila kakovost te vode, zlasti na območjih plaže, na odseku „Azul-Conchina“, kjer se v skladu z neprerekanimi navedbami Komisije komunalna odpadna voda, ki je obdelana v primarnem postopku čiščenja, odvaža, in na odseku „Matosinhos“, ki je najbližje mestnemu območju te aglomeracije, ocenjena kot „zadostna“ oziroma kot „dobra“. Kot je torej generalna pravobranilka navedla v točki 64 sklepnih predlogov, iz tega izhaja, da nezadostno čiščenje komunalne odpadne vode vpliva na kakovost vode.
- 74 Poleg tega je treba kot oteževalno opredeliti okoliščino, v skladu s katero bi naj bila sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), po navedbah Portugalske republike popolnoma izvršena šele leta 2019, kar pomeni skoraj dvajsetletno zamudo, ker bi morala biti obveznost zagotovitve skladnosti sekundarnega postopka čiščenja komunalne odpadne vode iz aglomeracije Matosinhos izpolnjena najpozneje 31. decembra 2000. Ker pa Portugalska republika izjavlja, da se ni uskladila z vsemi obveznostmi iz te direktive v skoraj dvajsetih letih od tega zadnjega datuma, lahko Sodišče le ugotovi, da je kršitev zelo dolgo trajala in da gre glede na navedeni cilj za resno kršitev (glej po analogiji sodbo z dne 19. decembra 2012, Komisija/Irska, C-374/11, EU:C:2012:827, točka 38).

- 75 Vendar je treba opozoriti tudi, da je – kot je Sodišče odločilo v točki 57 sodbe z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija (C-167/14, EU:C:2015:684) – obseg škodljivega vpliva na okolje zelo odvisen od števila aglomeracij, na katere se nanaša očitana neizpolnitev obveznosti. Treba je navesti, da je v tem primeru število aglomeracij, za katere Portugalska republika do dneva obravnave na Sodišču ni predložila dokaza o obstoju naprav za čiščenje komunalne odpadne vode, ki so v skladu z to direktivo, ena in torej veliko manjše od števila aglomeracij, ki nimajo usklajenih naprav, ki so navedene v sodbi z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), to je petnajst. Zato je treba ugotoviti, da je ta škodljivi vpliv manjši kot tisti iz začetne neizpolnitve obveznosti, ki je bil ugotovljen s to sodbo. Portugalska republika je torej v veliki meri zmanjšala dodatne škodljive vplive na okolje, ki izhajajo iz kršitve, ugotovljene v sodbi z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292).
- 76 Na drugem mestu, trajanje kršitve je treba oceniti glede na čas, ko Sodišče presoja dejansko stanje, in ne na čas, ko je Komisija vložila tožbo pri Sodišču. V tem primeru pa je trajanje kršitve, in sicer več kot sedem let od dneva razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), kar dolgo.
- 77 Čeprav namreč člen 260(1) PDEU ne določa natančnega roka, v katerem je treba sodbo izvršiti, interes takojšnje in enotne uporabe prava v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča zahteva, da se postopek izvršitve začne takoj in se čim prej konča (glej sodbo z dne 17. septembra 2015, Komisija/Italija, C-367/14, EU:C:2015:611, točka 95 in navedena sodna praksa).
- 78 Na tretjem mestu, glede plačilne zmožnosti zadevne države članice iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba upoštevati nedavno gibanje bruto domačega proizvoda (BDP) države članice, kakor je izkazano ob presoji dejanskega stanja, ki jo opravi Sodišče (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 60). V zvezi s tem je treba upoštevati trditve Portugalske republike, v skladu s katerimi se je njen BDP v letih 2009 in 2013 zmanjšal za 7,4 %.
- 79 Glede predloga Komisije, da se naloži denarna kazen, ki se zmanjšuje, in glede na trditve Portugalske republike v zvezi s postopnim zmanjševanjem denarne kazni je treba opozoriti, da je napredek v izvrševanju sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in nespoštovanje določb člena 4 Direktive 91/271 mogoče preveriti šele od takrat, ko je za zadevno aglomeracijo mogoče ugotoviti povečanje dela njenega prečiščenega PE v skladu z določbami te direktive. Kot je namreč navedla generalna pravobranilka v točki 76 sklepnih predlogov, samo napredovanje gradbenih del, pa naj bo še tako hitro, namreč ne zmanjšuje obremenitve okolja; to je mogoče pričakovati šele z začetkom obratovanja čistilne naprave za sekundarni postopek čiščenja, ki bo edino zadevni aglomeraciji omogočilo, da na način, ki je skladen z Direktivo 91/271, očisti večji delež svojega PE kot prej.
- 80 Ker Portugalska republika trdi, da v zvezi z aglomeracijo Matosinhos ni sposobna povečati očiščenega deleža PE na način, ki je v skladu z zadevno direktivo, in s tem zmanjšati škodljive vplive na okolje, ji je treba naložiti fiksno denarno kazen.
- 81 Glede na vse zgoraj navedene premisleke Sodišče meni, da je denarna kazen v višini 8000 EUR na dan primerna kazen.
- 82 Zato je treba Portugalski republiki naložiti, naj Komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plača denarno kazen v višini 8000 EUR za vsak dan zamude pri izvedbi ukrepov, potrebnih za uskladitev s sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), od datuma razglasitve te sodbe do popolne izvršitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska republika (C-530/07, EU:C:2009:292).

Pavšalni znesek

Trditve strank

- 83 Komisija predlaga Sodišču, naj Portugalski republiki naloži plačilo dnevnega pavšalnega zneska v višini 2244 EUR, ki izhaja iz zmnožka enotne pavšalne osnove 220 EUR in enakega koeficienta teže kršitve 3, kot se je uporabil za denarno kazen, in faktorja „n“, ki je 3,40, od dneva razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), do datuma razglasitve te sodbe ali do dneva, ko bo izvršena sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), če se bo to zgodilo prej.
- 84 Komisija navaja, da je treba pri izračunu dnevnega zneska za določitev pavšalnega zneska preučiti, ali bo Sodišču glede na minimalni pavšalni znesek predlagala dnevni znesek ali pavšalni znesek. Zato je treba primerjati na eni strani skupno vrednost dnevni zneskov, na podlagi katerih se določi pavšalni znesek, izračunan do datuma, ko je Komisija sprejela odločitev, da na podlagi člena 260 PDEU vložijo tožbo, in na drugi strani najnižji pavšalni znesek, določen za zadevno državo članico.
- 85 V tej zadevi je bila sodba na podlagi člena 258 PDEU razglašena 7. maja 2009. Datum odločitve Komisije, da vložijo tožbo na podlagi člena 260 PDEU, je 16. oktober 2014. Med tema datumoma je preteklo 1987 dni. Zato je na datum, ko je Komisija sprejela zadevno odločitev, skupna vrednost dnevni zneskov, na podlagi katerih se določi pavšalni znesek, enaka dnevni znesku, na podlagi katerega se določi pavšalni znesek, pomnoženemu s številom dni, in sicer: 2244 EUR x 1987 dni = 4.458.828 EUR.
- 86 V skladu s Sporočilom iz leta 2005 najnižji pavšalni znesek, določen za Portugalsko republiko, zdaj znaša 1.875.000 EUR.
- 87 Zato glede na to, da skupna vrednost dnevni zneskov, na podlagi katerih se določi pavšalni znesek, na dan 16. oktober 2014 presega najnižji pavšalni znesek, določen za Portugalsko republiko, Komisija Sodišču predlaga, naj Portugalski republiki naloži plačilo dnevnega zneska, na podlagi katerega se določi pavšalni znesek, torej 2244 EUR na dan od dneva razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), do dneva razglasitve te sodbe oziroma do dneva, ko bo ta država članica popolnoma izvršila sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), če se bo to zgodilo prej.
- 88 Portugalska republika izpodbija to metodo izračuna. Trdi, da če bi Sodišče sledilo predlogu, da ponderira koeficiente, ki jih je uporabila Komisija, kakor to predlaga ta država članica, bi bilo treba zadnji naložiti plačilo dnevnega pavšalnega zneska ne v višini 2244 EUR, ampak v višini 748 EUR. Ta zadnji znesek izhaja iz zmnožka enotne pavšalne osnove 220 EUR in koeficienta teže kršitve 1 in faktorja „n“, ki znaša 3,40.
- 89 Portugalska republika trdi, da je dvomesečni rok, ki ga je Komisija določila v uradnem opominu z dne 21. februarja 2014, potekel 21. aprila 2014. Med dnevom razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in potekom roka, ki ga je Komisija določila v uradnem opominu, je tako preteklo 1810 dni.
- 90 Ta država članica meni, da če pomnožimo to število dni s 748 EUR, dobimo rezultat 1.339.000 EUR. Ker naj bi bila sodba z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), v 90 % že izvršena, bi se moral ta odstotek odraziti v znesku 1.875.000 EUR, tako da pavšalni znesek, ki ga bi bilo treba naložiti Portugalski republiki, ne bi smel preseči 187.500 EUR.

Presoja Sodišča

- 91 Najprej je treba spomniti, da je Sodišče pri odločanju po prostem preudarku, ki ga ima na tem področju, pristojno, da kumulativno določi denarno kazen in pavšalni znesek (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 72).
- 92 Naložitev plačila pavšalnega zneska in določitev višine tega zneska morata v vsakem posameznem primeru temeljiti na upoštevanju vseh bistvenih elementov, ki se nanašajo na značilnosti ugotovljene neizpolnitve obveznosti in na ravnanje države članice, na katero se nanaša postopek, ki se je začel na podlagi člena 260 PDEU. Ta člen v zvezi s tem podeljuje Sodišču široko pooblastilo za odločanje po prostem preudarku pri odločitvi, ali je treba naložiti tako sankcijo ali ne, in da po potrebi določi njen znesek (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 73).
- 93 V tej zadevi so vsi pravni elementi in dejstva, na podlagi katerih je bila ugotovljena zadevna neizpolnitev obveznosti, zlasti okoliščina, da so bile že razglashene druge sodbe, in sicer sodbe z dne 8. maja 2008, Komisija/Portugalska (C-233/07, EU:C:2008:271), z dne 8. septembra 2011, Komisija/Portugalska (C-220/10, EU:C:2011:558) in z dne 28. januarja 2016, Komisija/Portugalska (C-398/14, EU:C:2016:61), s katerimi je bilo ugotovljeno, da Portugalska republika ni izpolnila obveznosti na področju čiščenja komunalne odpadne vode, pokazatelj, da je za učinkovito preprečevanje poznejših podobnih kršitev prava Unije treba sprejeti odvratilni ukrep, kot je naložitev plačila pavšalnega zneska (glej po analogiji sodbo z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 74).
- 94 V teh okoliščinah mora Sodišče v okviru pooblastila za odločanje po prostem preudarku določiti ta pavšalni znesek tako, da bo ta na eni strani prilagojen okoliščinam in na drugi sorazmeren s storjeno kršitvijo (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 75).
- 95 Med dejavniki, ki jih je treba glede tega upoštevati, so elementi, kot sta teža kršitve in obdobje trajanja očitane neizpolnitve obveznosti po izdaji sodbe, s katero je bila ugotovljena (sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-167/14, EU:C:2015:684, točka 76).
- 96 Okoliščine te zadeve, ki jih je treba upoštevati, izhajajo predvsem iz preudarkov iz točk od 71 do 78 te sodbe v zvezi s težo in trajanjem kršitve in plačilno zmožnostjo zadevne države članice.
- 97 Glede teže zadevne kršitve je vendarle treba navesti, da čeprav je bilo na datum obravnave na Sodišču ugotovljeno, da samo ena aglomeracija, in sicer aglomeracija Matosinhos, ni imela usklajenih naprav za čiščenje komunalne odpadne vode, ki so predmet očitane neizpolnitve obveznosti, v večjem delu obdobja med datumom razglasitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), in datumom razglasitve te sodbe takih naprav nista imeli dve aglomeraciji. Zato je v skladu s preudarki iz točke 75 te sodbe, v skladu s katerimi je obseg škodljivega vpliva na okolje v veliki meri odvisen od števila aglomeracij, na katere se nanaša očitana neizpolnitev obveznosti, to kršitev za izračun pavšalnega zneska in za določitev denarne kazni treba šteti za težjo.
- 98 Poleg tega je za določitev pavšalnega zneska treba upoštevati dejstvo, da Portugalska republika, čeprav je sistematično sodelovala s službami Komisije, ni spoštovala svojih časovnih načrtov v zvezi z gradnjo naprave za čiščenje komunalne odpadne vode iz aglomeracije Matosinhos. Iz duplike, ki jo je vložila ta država članica, namreč izhaja, da bo v tej aglomeraciji potrebna naprava delovala šele leta 2019.
- 99 Nazadnje, kot je trdila Komisija, je treba upoštevati tudi veliko število sodb, navedenih v točki 93 te sodbe, v katerih je bilo ugotovljeno, da Portugalska republika ni izpolnila obveznosti na področju čiščenja komunalne odpadne vode. Ponavljajoče se kršitve države članice so še bolj nesprejemljive, če se odražajo v sektorju, v katerem so posledice na zdravje ljudi in na okolje še posebej pomembne. V zvezi s tem, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 89 sklepnih predlogov, ponavljajoče se kršitve države članice na določenem področju kažejo na to, da učinkovito preprečevanje ponovitve

takih kršitev prava Unije v prihodnje terja sprejetje odvratilnega ukrepa, na primer naložitev pavšalnega zneska (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2012, Komisija/Irska, C-279/11, EU:C:2012:834, točka 70).

- ¹⁰⁰ Na podlagi vseh teh dejavnikov Sodišče meni, da bo s tem, da se pavšalni znesek, ki ga bo morala plačati Portugalska republika, določi na 3.000.000 EUR, opravljena pravična presoja okoliščin primera.
- ¹⁰¹ Zato je treba Portugalski republiki naložiti, naj Komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plača pavšalni znesek 3.000.000 EUR.

Stroški

- ¹⁰² V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se Portugalski republiki naloži plačilo stroškov, in ker je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti, se zadnji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Portugalska republika s tem, da ni sprejela ukrepov, potrebnih za izvršitev sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), ni izpolnila obveznosti na podlagi člena 260(1) PDEU.**
- 2. Če neizpolnitev obveznosti, ki je ugotovljena v točki 1 izreka te sodbe, obstaja na dan razglasitve te sodbe, mora Portugalska republika Evropski komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plačati denarno kazen v višini 8000 EUR za vsak dan zamude pri izvedbi ukrepov, potrebnih za uskladitev s sodbo z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292), od dneva razglasitve te sodbe do popolne izvršitve sodbe z dne 7. maja 2009, Komisija/Portugalska (C-530/07, EU:C:2009:292).**
- 3. Portugalska republika mora Evropski komisiji na račun „Lastna sredstva Evropske unije“ plačati pavšalni znesek 3.000.000 EUR.**
- 4. Portugalski republiki se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi